

**Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centro direktoriaus
Wolfgang Götz**

PRANEŠIMAS

*2007 m. metinės ataskaitos apie narkotikų problemą Europoje
paskelbimo proga*

Neskelbti iki: 10.00 val. Vidurio Europos laiku — 2007 11 22

Šioje *Metinėje ataskaitoje apie narkotikų problemą Europoje* nagrinėjami du pagrindiniai klausimai: ką šiuo metu žinome apie narkotikų vartojimą Europoje ir ko išmokome, siekdami veiksmingai spręsti narkotikų problemas.

Šie klausimai svarbūs, nes nepriklausomai nuo politinių įsitikinimų ar ideologinių pozicijų politikos kūrėjai visoje Europoje pripažįsta, kad sprendžiant narkotikų problemą pažangos reikia siekti analizuojant turimus faktus, rodančius problemos dydį ir pobūdį bei įvairių priemonių kainą ir naudą. Ataskaitoje taip pat pabrėžiamas Europos įsipareigojimas kurti darnią faktais grindžiamą politiką ir taikyti ilgalaikes priemones ir nepasikliauti greitais trumpalaikiais sprendimais.

Europoje narkotikų problema vis dar kelia rimtų iššūkių sveikatos priežiūros politikai, socialinei politikai bei teisėsaugai, ir nesunku rasti tokių narkotikų problemos sričių, kurios kelia ypač didelį susirūpinimą. Vis dėlto, reikia pripažinti padarytą pažangą ir parodyti, kur protingos investicijos jau duoda dividendų.

Ši ataskaita rodo, kad daugelyje svarbių sričių narkotikų vartojimas stabilizavosi, nors ir pasiekęs iki šiol aukščiausią lygį. Esama netgi ženklų, kurie pateisina atsargų optimizmą, pavyzdžiui, santykinai stabilus heroino ir kanapių vartojimo lygis ir gana reti ŽIV perdavimo atvejai tarp švirkščiamuosius narkotikus vartojančių asmenų. Be to, smarkiai išaugo šalių investicijos į prevencijos, gydymo ir žalos mažinimo veiklą, nuosekliau siekiama sumažinti pasiūlą ir daugiau bendradarbiaujama kovojant su neteisėta narkotikų prekyba. Europa ir ES valstybės narės dabar geriau nei prieš dešimtmetį pasirengusios spręsti narkotikų problemas: apibrėžtos ES ir nacionalinės kovos su narkotikais strategijos ir veiksmų planai bei konkrečios priemonės jiems įgyvendinti.

Kitas teigiamas dalykas yra tai, kad Europos vaidmuo remiant pasaulinius narkotikų problemų mažinimo veiksmus darosi vis svarbesnis. Neseniai atliktas Europos Komisijos auditas parodė, kad šiuo metu Europos Sąjunga narkotikų paklausos ir pasiūlos mažinimo priemonėms trečiosiose šalyse finansuoti skiria ne mažiau kaip 750 mln. eurų. ES taip pat yra viena svarbiausių Jungtinių Tautų Narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro (UNODC) veiklos tarptautinių rėmėjų.

Šiuo metu ypač svarbu įvertinti pažangą, nes ir Europoje, ir tarptautiniu mastu yra pasiektas pastarųjų pasiekimų apmąstymo ir vertinimo etapas: 2008 m. Europos Komisija kartu su Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centru (EMCDDA) imsis uždavinio įvertinti Europos kovos su narkotikais veiksmų plano (2005–2008 m.) poveikį, o Jungtinių Tautų Narkotikų prevencijos komisija (CND) svarstys, kokia pažanga padaryta, siekiant aptarti 1998 m. Jungtinių Tautų Generalinės asamblėjos specialiojoje sesijoje (UNGASS) narkotikų klausimams nustatytus tikslus. EMCDDA taip pat prisidės prie UNGASS vertinimo nuodugniai įvertindama padėtį Europoje.

Malonu pastebėti, kad daugelyje sričių su narkotikais susijusi padėtis Europoje vertintina gana teigiamai, lyginant su kitomis pasaulio šalimis. Santykinę Europos narkotikų problemos dydį galima suvokti, lyginant narkotikų vartojimą Europoje su atitinkama padėtimi Australijoje, Kanadoje ir JAV, kurios turi patikimus ir išsamius duomenis apie narkotikų vartojimą savo šalyse. Pavyzdžiui, manoma, kad visoje Europos Sąjungoje kanapių suvartojama daug mažiau negu šiose trijose šalyse. Suvartojamo metamfetamino kiekis Europoje taip pat mažesnis nei kitose pasaulio dalyse, kur pastaraisiais metais šio narkotiko vartojimas išaugo.

Europos Sąjungos valstybėse narėse narkotikų problemų pobūdis ir mastas bei jų sprendimo būdai vis dar labai skirtingi. Tačiau vis dažniau sutariame esminiais klausimais, pavyzdžiui, dėl to, kad kovos su narkotikais politika turi būti darni, išsami, paremta faktais, ir pripažįstame prevencijos, gydymo ir socialinės rehabilitacijos svarbą.

Žalos mažinimo priemonės, kažkada vertintos itin prieštaringai, tampa vis svarbesnės mažinant narkotikų paklausą Europoje. 2007 m. Europos Komisijos parengtoje „2003 m. Tarybos rekomendacijų dėl priklausomybės nuo narkotikų sveikatai daromos žalos prevencijos ir mažinimo“ įgyvendinimo ataskaitoje ⁽¹⁾ nustatyta, kad Tarybos rekomendacijos padėjo skatinti šalis pradėti vykdyti arba išplėsti žalos mažinimo veiklą. Pakaitinis gydymas opioidais dabar taikomas praktiškai visose ES valstybėse narėse; naujausi statistikos duomenys rodo, kad Europoje toks gydymas taikomas 585 000 asmenų. Kuriamos paslaugos kitų rūšių narkotikų vartotojams ir jau galime pranešti apie naujus inovacinius metodus kanapių ir kokaino vartojimo problemoms spręsti.

Vis plačiau diskutuojama apie tai, jog būtina nustatyti, kurių paklausos mažinimo priemonių veiksmingumas yra įrodytas faktais. Metinėje ataskaitoje atsižvelgiama į tokių faktų vertinimo ir kokybės kontrolės standartų nustatymo sudėtingumą. Tačiau jokia, net ir geriausiai pagrįsta priemonė nebus veiksminga, jei ji bus prastai įgyvendinama. Štai todėl turime rasti ir skleisti geriausią praktiką, kaip pabrėžiama naujoje EMCDDA reglamento redakcijoje, kuri įsigaliojo 2007 m. sausio mėn.

Kaip stebėjimo agentūra mes dirbame su faktais ir skaičiais ir stengiamės laikytis mokslinio griežtumo ir objektyvumo. Tačiau nors mūsų darbui mokslinis griežtumas yra labai svarbus, niekuomet neturėtume pamiršti, kad šie skaičiai byloja apie žmones, kurių gyvenimą paliečia ir kartais net sužlugdo narkotikų problemos. Už sausos statistikos apie gydymo paklausą, su narkotikais susijusias mirtis ir nusikalstamą elgesį matome liūdinčias šeimas, prarastas galimybes ir nesaugiose bendruomenėse augančius vaikus. Siekdami veiksmingai spręsti narkotikų problemas, turime blaiviai vertinti duomenis, tačiau niekada negalime likti abejingi šiems klausimams.

Pastabos:

(¹) http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/drug/drug_rec_en.htm#1

Informaciją apie visus su *Metine ataskaita* susijusius leidinius, pranešimus spaudai, paslaugas ir renginius bei nuorodas pateiksime 2007 11 22 10.00 val. Vidurio Europos laiku adresu:
<http://www.emcdda.europa.eu/events/2007/annualreport.cfm>